

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskani se čena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 152.

V Ljubljani, v petek 4. julija 1884.

Letnik XII.

Propaganda in laška vlada.

(Dalje.)

3. Tiskarno propagande je ustanovilo prepričanje, da ni dosti le misijonarje vzgojevati, temveč tudi skrbeti, da dobé spreobrnjenci tudi potrebne knjige v svojem domačem jeziku. Podlago ti tiskarni je vložil Urban VIII. l. 1626, ker je propagandi v ta namen podaril 18.000 skudov, to je blizo 50.000 gl. Mnogi knezi šteli so si v čast, da so mogli obdarovati to tiskarno. Tako ji je podaril cesar Ferdinand II. ilirske črke, véliki vojvoda toskanski vse orijentalске črke, ki jih je imel. Skozi dvesto let se ž njo ni mogla meriti nobena druga tiskarna. Proti konci preteklega stoletja so morali mnogi učenjaki le njej dati tiskat mnoge svoje knjige. Črke ima skoraj vseh znanih jezikov. Tu so se tiskali brezštevilni katehizmi, biblije, obredniki za različne dežele, nabožne in druge učenjaške knjige, kot: folijanti Assemani-jevi, mnoge drage polyglotte, v novejšem času še krasni grški „codex vaticanus“ od Kercellone-ja v petih zvezkih, zgodovina grškega cerkvenega prava od kardinala Pitre itd. Francoska prekucija ji je ugrabila precejšen del njenih zakladov; l. 1812 je romal še drug del v Pariz in žalibog niso dobili l. 1815 vseh črk in matrik nazaj. Ko je l. 1842 papež Gregor XVI. obiskal tiskarno, poklonili so mu album, ki je obsegal tiskanih obrazcev v 55 jezikih. Pij IX. jo je l. 1866 preosnoval in preskrbel najnovejše stroje. Sedaj ima tiskarna 180 različnih pismenk (tipov), s katerimi je za časa vatikanskega zbora natisnila očenaš v 250 različnih jezikih in narečjih. Vsak toraj lahko spozna važnost te naprave, ki je postala in se razvila le po radodarnosti papežev; laška vlada ji ni dala niti kebra.

4. Knjižica propagande šteje okoli 45.000 zvezkov, med katerimi je mnogo dragocenih orijentalških rokopisov.

5. Museum Borgianum, katerega je ustanovil španjski kardinal Štefan Borgia, obsega celo vrsto zanimljivih etnografičnih zbirk: spomeniki iz pagan-skih dežel, orožje, orodje, dragotine, malike itd. Tu najdeš tudi svetovni zemljevid, na katerem je Ale-

ksander VI. s krepko črto razdelil nove dežele med Španjko in Portugalijo. Iz tega se razvidi, da propaganda ni razširjevala le katoliške vere, temveč tudi omiko med narodi. In v resnici, ravno misijonarji so postavili temelj zemljepisju. Katoliški misijonarji so spremljali Kolumba v Ameriko, prejadravali Amazonsko reko od njenih virov do ustja; našli so Misissippi, navduševali Evropejce s svojimi poročili za popotovanja in raziskovanja, ter so narisali one občudovanja vredne zemljepise o nepristopni Kini, kterih še sedanji zemljepisi ne morejo prehvaliti. Ktera moderna država vam je toliko storila za vede in omiko? Celo protestant dr. Otto Mejer, ki je hotel pisati knjigo proti propagandi, kakor piše v uvodu, izreče se pohvalno o nji: „Tako se kaže v poslovanji te oblasti napredek ne malega razvitka: vse se dela kratko in jasno, s previdnostjo, gotovostjo in vso znanostjo, ki jo imajo. Brez dvoma je tukaj izvrstno vrejena osrednja oblast.“ Iz vsega je slednjič razvidno, da ni propaganda niti po narodnosti ustanovnikov, še manj pa po svojem namenu narodna, to je, enega naroda, temveč mednarodna ustanova, svetovni zavod. In

C. kaj je naredila laška vlada s propagando?

Kratko rečem, oropala jo je! Propaganda je preživela sicer roparski napad Piemontezov na večni Rim, in tudi ko so skovali brezverci postavbo, po kateri je palo vse laško cerkveno premoženje v žrelo „Giunta liquidatrice“, imeli so mogotei vendar še toliko sramote, da se propagande niso dotaknili. Nekteri optimisti so celo trdili, da bo propaganda tudi še po 20. sept. 1870 obveljala kot mednarodni zavod. Žalibog so se goljufali! Laška vlada razsodi, da je ta svetovni zavod „naroden“, edino le laški. Vatikan oporeka z vso odločnostjo: „Propaganda je kozmopolitičen zavod, in nima ničesa opraviti z laškim državnim zakladom.“

Italija pravi: „Italija ima postavbo in po ti postavi mora propaganda umreti.“ Tako se je pričela pravda, ki se je končala, kakor je že znano. Pri prvi instanci je dobila pravdo propaganda, pri drugi vlada. Propaganda se sedaj obrne na višjo sodnijo v

Rimu in ta razsodi 31. maja 1881 na korist propagande. Iz te razsodbe hočemo navesti le nekaj stavkov, ki z jasnimi besedami dokažejo pravico propagande. Najprvo povdarja razsodba, da le taka posestva zapadejo državni blagajnici, ki so namenjena za bogočastne namene, propaganda pa je svetovni zavod. Ustanovno pismo samo pa že pové, v kak namen je bila ustanovljena, kakor tudi njeno ime. „Zgodovina uči, da so bili rimski papeži vsled občudovanja vredne uprave cerkvene in primorani po dogodkih — poklicani, da omikajo narode cele Evrope. Toraj ni čuda, da je papež Gregor XV. ustanovil zavod, katerega naloga je bila, neomikane in divje narode, raztresene, po obeh polutah, vzgojiti in omikati, kakor je tudi po propadu zapadnega cesarstva cerkev svojo veljavo vporabila, da je napravila red v socijalni zmešnjavi.“ „Ali moremo torej“, govori dalje razsodba, „ta zavod, katerega namen je svet in misijonarji nesamopridni (kajti ne žanjejo za svoj trud nobenega družega sadu, kakor pomanjkanje, in darujejo svoje življenje humaniteti in civilizaciji), šteti k onim cerkvenim predmetom, ktere zadevate postavi od 7. julija 1866 in 15. avgusta 1867 in katerih posestniki ne čutijo trpljenja, marveč vlečejo dohodke za navaden in določen bogoslužben namen?“

Tako toraj višja sodnija v Rimu, kateri je predsedoval Miraglia. Ona sklepa, da je propaganda zavod „sui generis“, svetovni zavod, ki ima človekoljuben namen in da država ž njenim premoženjem nima gospodariti. Kot važen razlog navede sodnija tudi to, da vlada sama ni imenovala propagande, ko je popisala vse cerkveno premoženje, katerega se je po postavi polastila. Tako je zavrгла ta sodnija razsodbo druge instance. Reč je prišla pred apelacijsko sodnijo v Jakinu (Ankoni). Ta je razsodila 14. dec. 1881 proti propagandi. Propaganda se obrne zopet do kasacijskega sodišča v Rimu. In to! Res neverjetno! Isto sodišče, pod istim predsednikom (Miraglia) je v isti zadevi vničilo svojo prvo razsodbo ter razsodilo, da je to danes postavno, kar je bilo včeraj protipostavno. 29. maja 1883 je izreklo, da premoženje propagande (okoli 10 milijonov fr.) po

LISTEK.

Šega in navada.

Preveč ste nas preč. g. vrednik navadili na listke. Razvadili ste nas tako, da smo listka v soboto 28. junija t. l. zeló pogrešali. Morebiti so Vaši listkarji zboleli ali pa, kar je tudi mogoče, ste Vi vse čez teden Vam došle listke raznih listkarjev v svoj požrešni koš pometali. Vaš koš se mi zdi, je kakor peklenško brezno, globoko in nikdar polno. Ko bi bil ves papir, kar ga Vi v koš pospravite, mrva ali detelja, lahko bi redili ž njo konjiča, katerega bi človek lahko kterikrat, naj bi celó Pegaz bil, zaja-hal. Pesniškega konja Pegaza jahati, veste, to je kaj slastnega. Samo pisatelji bi Vas lahko v zadrego spravili, ko bi ne hotli podlistkov pridno pisati, ter le raje Pegaza jahaje pesmice skladali, za ktere ne marate veliko. Za podlistke bi bila res velika škoda ne le vredništvu, ampak tudi bralcem, da, tudi pi-sateljem. Koliko je reči, katerih resen list v glavnem delu ne sme niti hvaliti, niti grajati, ker zamera bi bila vsestranska in velika; a spodaj pod črto se pa

že sme malo pošaliti. No, zakaj bi se tudi ne smelo? Saj vsaki bralec vé, da je šala, šali pa se sme le posmejati, kdor se hoče, zameriti pa ne sme nikdo — prav res nikdo, sicer bi le svojo sitnost in nevednost razodeval, tega pa spet nikdo ne stori, že zaradi privatne, osebne koristi ne. Mislite mar, da je res kdo tako nespameten, da bi se hotel očitno kazati sitneža ali nevedneža? Ne, tako nespametnega ni. Zaradi tega pa tudi postavodajalni, jako postavoplodni liberalci takih paragrafov niso dajali, ki bi bili to prepovedovali.

Po takem potrebnem vvodu — da, res potrebnem pisateljem, vredništvam in bralcem — se lotimo popisa šeg in navad današnjih časov in sicer ene, ki je mnogim smešna, mnogim pa priljubljena, celó prirojena, premnogim pa draga, vsem pa — predraga!

Kaj sem rekel, da hočem neko novo, drago, predrago šego grajati? Oj grajati ne, ker polovici sveta in to še večji, ljubeznivi polovici si vendar ne izvolim zameriti se, saj drage šege le popisovati, si komaj upam. Dokler se nisem dela lotil, sem se za to dovelj pogumnega in srčnega mislil, a zdaj — oj, da človek samega sebe vedno premalo pozná! — da, zdaj bi rad odstopil, a kaj hočem! Prve stavke sem

že v tiskarno oddal in tako sem si sam provzročil nesrečo, da so hudi stavci za-me, do zdaj neznanega podlistkarja zvedeli, ter mi vedno „eksekventa“ na vrata in na vrat pošiljajo, rekoč: Dajte še kaj za podlistek; dajte, dajte če ne drevi ne bode lista. No, ta bila bi lepa, naj bi zaradi mene „Slovenec“ izlaziti ne mogel! Potem bilo bi moje dobro ime še pri drugi močnejši polovici človeštva le v zasme-h. Toraj ta ne velja družega, kakor: „Tiček, zoblji ali pogini.“ Bi rad vedel, kdo bi raje poginil, kakor zibal — jaz saj ne.

Ali moj kočljiv predlog! Da, pač res kočljiv! Poskušam že četrto pero, a nobeno mi noče prav pisati, nategnil sem svitle rokavice (nekteri jih dolže, da so s pasje kože), a pri vsem tem mi ne pride pravi stavek na misel. „Prav se ti zgodi, mi pravi ravno vstopivši prijatelj, kteremu svojo nadlogo tožim, čemu si se tudi lotil take spolske tvarine, čemu si segal v sršenovo gnjezdo? Vem pa za-te dober svet: „Stori kakor človek, kateri o poletji prvokrat v vodo gre; gorjé mu, če leze noter polagoma, sapa mu zapira, da pojemlje; kdor pa srčno noter skoči, je v trenutku vse premagal.“ Pravo, odgovarjam prijatelju, tako tudi storim. (Dalje prih.)

postavi zapade državi. Razlogi so podprti s tacimi zofizmi, da v človeku vzbujajo le pomivolovanje zlobnosti. Gianuzzi Savelli, minister pravosodja in nauka, je vrgel na tehtnico veljavne dokaze propagande in njen denar; a zadnji je bil težji!

(Konec prih.)

Poglavje iz fizike.

V.

Delaj! Oživiljaj mrtve sile! Žive sile stavi v boj proti vsem onim, ki nam branijo pot do edino pravega namena. — Tako nas je učilo naše dosedanje fizikalno premišljevanje. Kakor so fizikalni zakoni nespremenljivi, tako je nespremenljiva fizika našega življenja, fizika zgodovinska in ta fizika ni nič drugega, kakor večni od Boga določeni zakoni, po katerih se razvija življenje in zgodovina. Kdo more reči, da ni v življenju in zgodovini takih zakonov? Ali je morebiti zgodovina človeška samo kopica človeških dejanj, med katerimi ni zveze, ni enakosti in se li človeška dejanja rodijo iz golega ničesa in vršijo samo slučajno?

Pa akoravno mi vsak izveden človek priznava, da veljajo tudi na onem polji, kjer vlada prosta volja, določeni zakoni: se je utegnulo vendar marsikomu čudno zdeti, kar sem govoril o živih in mrtvih silah; zdelo se mu je k večjemu na pol pametno, toda prazno govorjenje. Prijatelj moj, le strog bodi in natančen! Od fizike smemo zahtevati vedno strogih dokazov, dokazov skušenjskih, dokazov računskih. In takih dokazov — zdi se mi — tudi meni ne manjka. Kaj pa naj dokazem? Dokazati mi je, da se pravi: za najvišji namen delati, Bogu služiti, njegovo čast širiti in h krati bojevati se proti sovražnikom res — razvijati sile, ktere imamo v sebi. Vsaka dolžnost tirja od nas neko delo in za to delo je treba moči. Moči pa imamo v sebi in treba jih je oživiti. Kolikor več moči smo razvili, toliko več smo storili.

Tisti človek živi prav, ki se ravna po svojih dolžnostih. Ko bi vsi ljudje spolnovali do pičice svoje dolžnosti, bilo bi na svetu rajsko življenje. Dolžnosti so pa dvoje vrste: nekatere nam veleajo, da moramo kaj storiti, druge pa nam prepovedujejo, da kakega dejanja ne smemo storiti.

Zakaj pa je vendar treba zapovedovati nam, da moramo kako dejanje izvršiti? Zato, ker bi ga brez take zapovedi ne izvršili, ker je laže in prijetneje nekatere reči ne storiti, kakor pa storiti. Laže in prijetneje je, svoje bolne sitne stariše pustiti pri miru, nego streči jim in za-nje skrbeti. A dolžnost vелеv delati za-nje, delati toliko, da bodo tudi stariši mogli od dela svojih otrok živeti. Dolžnost ta vелеv tedaj razvijati svoje moči, akoravno ni prijetno vsakemu. — Dolžnost vелеv nam najvišjemu bitju, Bogu skazovati čast in ga moliti. Sploh je bolj prijetno in laže svoje misli puščati v nemar, da hodijo svoja pota, nego jih obračati ravno proti Bogu. Za ta namen treba je truda, treba je moči in dolžnost nam vелеv te moči tudi razvijati. — Dolžnost nam ukazuje posojeno blago vrniti. Bolj prijetno in lahko se zdi človeku ohraniti kako lepo tujo stvar za-se: da jo on vrne, mora porabiti nekoliko moči, da se za to odloči in trdni sklep svoj izvrši. Treba je tedaj zopet razvijati notranje sile. — Mi kristjani smo dolžni svojo vero spoznovati očitno. V nekterih slučajih pa to ni lahko. Človeka zadržuje strah, včasih sramožljivost, včasih ošabnost. A treba se je premagati, treba je strah in ošabnost odgnati in za to je treba razvijati notranje moči. — V smrt podati se ni tako lahko, kakor iti na sprehod. Da so pa mučeniki za Kristusa to storili, treba jim je bilo veliko veliko moči, ktere so strah, družbinsko ljubezen, ljubezen do življenja itd. premogle in obračale njihove korake na morišče. To so bile moči! In ker so razvijali mnogo sil, so storili največ, kar je storiti mogoče za nebesa.

Tudi dolžnosti druge vrste: prepovedi zahtevajo, da razvijamo dušne in telesne sile. N. pr. ne kradi! Kdor je v stiski, njega žene skoraj nepremagljiva želja, da bi si kaj prilastil in tako pomagal. A to željo je treba premagati in premagati se dá le z večjo silo. Ravno tako je treba nečiste želje premagati z močjo, s katero se človek tem hudim željam upira. Ravno pri teh se kaže najjasnejše, kako na eni strani deluje in vleče napačno poželjenje, tako da je treba samo dati voditi se mu v greh: ali dolžnost vелеv razvijati nasprotnih moči toliko, da poželjenje ne

zmaga. In zatajevanje — kaj je sploh drugega, kakor razvijanje moči, ki delujejo za dobro! Pri slastni jedi pritrpati si, željo po pijači pregnati, krotko ubogati, kader ti je težko, kako poniževanje brez jeze in ugovaranja pretrpeti — za vse to in tudi za drugo, kar se imenuje zatajevanje, je treba razvijati notranje moči. Ravno tako je pri ponižnosti, pri potrpežljivosti, kader krotiš svojo radovednost: kratko pri vseh čednostih. Treba je oživljati notranje moči, s kterimi izvršiš dobro in s kterimi se ustaviš slabemu, ki te vleče k sebi. Prevdarjal sem zapored še mnogo drugih dolžnosti, čednosti, popolnosti — a nikjer nisem našel kaj drugega. Celó v veri, upanji in ljubezni je tako. Verovati se pravi z močjo ukloniti svojo pamet veljavi božji. Za to je vera res pravo dušno delo. Lože je ne-verovati: kajti pamet naša in ponos naš se ustavljata veri. Kolikokrat se mora veren katoličan premagovati in bojevati hude boje, zlasti tak, ki pozna druge nazore in je bil morebiti kedaj slab v veri! Vera takega človeka je trudapolno delo, vedno zatajevanje, vedno premagovanje. Zato govore le neverski bedaki, da je verovati najlažja stvar pod solncem. Kako da je treba delati in truditi se v svojem srcu, da se oživi in vneti prava ljubezen božja, ki „žene“ človeka, to vé samo, kdor skusi in prostora tukaj ni, da bi to opisoval. — Da je treba za vsako plemenito slavno delo, za učenost, dobrotelost, ljubezen do bližnjega itd. truda, da je treba imeti za to moči, tega se lahko vsakdo prepriča.

Kam meri vse to? Na to, kar hočem dokazati, da namreč dolžnosti naše vedno samo to zahtevajo, naj razvijamo dušne in telesne moči, naj oživljamo notranje sile, da izvršujemo tako v sebi in zunaj sebe božje delo. Kakor moraš odpreti zatvornico in spustiti vodo, da se začne vrtiti mlinsko kolo, tako moraš odpreti tudi zatvornico svojim od Boga podedanim močem in obračati jih v dobro, ako hočeš za Boga kaj storiti. Ako razviješ dvakrat več sil, storil boš dvakrat več in dvakrat večje boš tudi tvoje zasluženje. — Tebi se zdi, da je tako storiti, t. j. moči razvijati težko in neprijetno. To je res, vsaj navadno. Ako imaš roke lepo sklenjene v naročje, ti je prijetneje obdržati jih tako, nego dvigniti jih s srčnim zdihljem proti nebesom. Zadnje je nekako trudilno: a to je ravno delo in to se pravi razvijati sile. V sladkem dremanju počivati v naslonjaču je lahko, in težko je o vročem poludnevu — morebiti po kosilu — zbirati svoje misli, imeti jih v redu kakor vojake in pisati premišljen članek. To je delo, to se pravi rabiti svoje moči, tako delo ima vspeh: med tem ko za spanje ni treba orjaških naporov in spančevi vspehi ne priborijo od počasne vlade narodnih pravic.

Prekrasno bi se dalo to poglavje iz našega fizikalnega poglavja razširiti, utemeljevati in s prizori iz življenja olišpati. Čitatelj bi se prepričal, da so res oni ljudje — vsaj večinoma — najbolji, najbolj plemeniti in da največ storé, ki imajo nekako naravno živost, t. j. v kterih se sile rađe javijo. Takim je treba kazati samo pravo pot, da ne zaidejo. Take je mogoče vneti za vse dobro, take je narava vstvarila za srečo in blagor bližnjih. Ali gorje, ako zaidejo v slabo! Takrat so topovi v sovražnikovih rokah. — S počasnimi in neobčutnimi je težko kaj opraviti, moči razvijati je takim silno neprijetno. Ali kader se dajo pogovoriti, kader začnejo delati, storé veliko. Da bi pač to prevdaranje mnogotere prepričalo, da sem jim podal skrivnostni ključ do spolnovanja dolžnosti, do nebes, do zmage, do slave!

Nejevera je jalova.

(Dalje.)

Koliko pa je nejevera pospešila druge véde, recimo pravoznanstvo, zgodovino, filozofijo, kritiko. Akoravno moramo spoznati, da je podrobnosti pri teh naukih razširila, posameznosti bolj natanko preiskala in si zaradi tega pridobila mnogo uslug, vendar to za njih splošno veljavo in za pravo civilizacijo ni merodajavno, ker je nejevera vodilna načela imenovanih vednost ali vničila ali premaknila. Ako se vera odpravi iz človeške družbe, zavrže nebeško razodenje in božja postava na stran dene, potem ni ga bistvenega pojma o pravu, in pravica se zgubi. Moč potem vlada nad pravico, in krik javnega mnjenja, ki je zastopan po večinah, je potem najvišja postava. Pravoznanstvo potem ne pripomore ničesa k pravi civilizaciji. (Izgledov in dokazov za to nam ni treba iskati v preteklosti, imamo jih v sedanjosti,

v dnevnih prigodkih, da, prav pred nosom, Slovenci smo bridko skusili, kaj se pravi izročnemu biti na na milost in nemilost večini.)

Kjer se božja resnica taji, božja dela ali pačijo ali ne verujejo, koliko gotovosti imamo potem, da se zgodovinska dejanja ohranijo čista in nepokvarjena in se ne zavijajo na korist stranke, kako se to zgodi z resnicami, ki so neskončno više in imenitnije, namreč z razodetimi resnicami. Kaj je zgodovina nejeveru? Tudi svetovna zgodovina nam hoče postati basen, kakor to poskušajo s svetopisemskimi zgodbami. Zasukali so jo po svoje, da je vse kaj drugega kakor resnica in dejanstvo.

Ako je poglaviten nalog filozofiji in kritiki, da pretresuje pomen besedi in loči pravo od napačnega, je pred vsem treba ljubezni do resnice in studa do laži in napačnosti. Kaj pa je postala ravno kritika pri nejeverstvu. Kako se je pregrešila ta kritika nad svetim pismom? Namesto posredovati zastopnost je postala poglaviten vzrok žalostne zmedenosti, namesto da bi pripomogla ohraniti, pa razdira. In tako dela to orodje za razdiranje dalje in dalje nad vsem, kar je bilo dosihmal varno ter bi rada vso vero oglodala in vničila. Koliko je potem vredna taka kritika, ako je res kaj napredka storila s tem, da je učila boljše brati in razumevati kakega klasika.

Veda, ki tako hrupno napoveduje svojo učenost, je podobna temi, ki hoče svitlo luč ugasniti. Na podlagi vere je povsod pri teh vedah jasno in svetlo, vladajo stalna načela in vprašanja duševnega življenja rešijo se prosto in jednostavno. Na polji nejevere pa je vse nejasno, zmedeno, zbegano in zmoteno. Gorje vedi, ki tava po taki temi. Ne kaže ji drugega, nego pogrezniti se nazaj v nevednost, potem začeti z novega, da pride v tisoč letih zopet do tje, kjer smo sedaj.

Kako to, da nismo še spregovorili o naravoznanski vedi. Nejevera se prav rada sklicuje na napredek v ti stroki. Poglejmo pa, ali je res nejevera dosegla te vspehe! Začnimo tukaj z velikimi astronomi 16., 17. in 18. stoletja. Možje, kterih imena nahajamo tukaj, niso bili nejeverci; Kopernik, Galilej in Newton niso bili privrženci sedanjemu liberalizmu, isto tako tudi veliki prirodoslovci, kemiki in matematiki ne. Prav tako vidimo, da na Francoskem in Laškem naraslovne vednosti niso vzrastle na drevesu nejevere, marveč na cvetočem vrtu krščanske vere; veliki prirodoznanec Volta je hodil redno k službi božji. Tudi na Nemškem, kjer je baje doma nejeversko prirodoznanstvo, veliki fizik in matematik Leibnitz ni bil nejeverec in tudi Euler je bil popolnoma na verski podlagi. Tudi čislani mojstri novega zdraviloslovstva, kakor Albrecht Haller, se je spoznal kristjana in velik prirodoznanec Linné je stal na krščanski podlagi. Oerstedt, izumitelj elektromagnetizma, je bil kristjan in privzemši Liebiga se veliki prirodoznanci ne morejo sprijazniti s sistemo nejevere z materijalizmom.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. julija.

Notranje dežele.

Žumberk je kranjski, pa ne madjarski! Grof Taaffe je ob svojem času poročilo komisije, ki je preiskavala, ktera dežela da ima pravico do Žumberka ali Kranjska ali Hrvaška, in ki je navedla vzroke, da Hrvaška, oziroma Ogerska država, izročil učenjaku na Praški univerzi, profesorju dr. Fournirju ter od njega zahteval učene razsodbe o omenjenem poročilu in o vzrokih sploh ondi navedenih. Dr. Fournir je poročilo preštudiral in je prišel do sklepa, da so vzroki, ktere dotična madjarska komisija navaja, ničevi in piškavi, toraj Žumberk po vsi pravici k Kranjski pripada.

Z enim mahljem ne podereš drevesa, več ti jih bo treba in sicer toliko več, čim stareje je drevo, kterega posekati želiš. Tudi na **Moravskem** bo nekako tako gledé volitev v deželni zbor, kterega imajo že nekaj let Nemci v zakupu, kjer brezobzirno po svoji navadi gospodarijo, da mora Slovana srce boleti. In tudi letos ni še nade, da bi se ondi vremena Čehoslovanom zjasnila, toliko so si pa vendar le opomogli, da se bodo samosilstva Sturm-Chlumetzky znebili. Če tudi še vedno v manjšini, dosegli bodo Moravani vendar-le vsaj to, da se ne bo vse po nemškem napevu „Die Wacht am Rhein“ popevalo, temveč da bo tudi slovanska beseda kaj veljala. Dalje se ondašnji Slovani tudi nadjajo, da bodo dobili moža za deželnega glavarja, ki bo obema narodnostima pravičen, ki ne bo iz srede vstavo-

verceev, temveč bo strogo in nepristransko stal nad strankama, česar so v minoli dobi zasedanja Moravskega deželnega zbora jako pogrešali.

Česki deželni zbor sklicel se bo menda na 3. septembra in bo trajal do 10. oktobra.

Delegacije sešle se bodo 25. oktobra in državni zbor prične se pa menda 15. novembra, če je res, kar piše „Bohemia“, ki ob enem trdi, da je iz „gotovega vira“ podučena.

Gledé bodočih **volitev v dolenje-avstrijskem velikem posestvu** ponudil se je velikoposestnikom-centralistom kompromis od konservativne stranke, ktere ga so pa odbili. Vsled tega sklicuje grof Franc Falkenhayn vse dolenje-avstrijske konservativne velikoposestnike na 8. julija k volilnemu shodu, kjer se bodo dogovorili in odbrali kandidate. Grof ob enem obžaluje, da centralisti niso sprejeli ponudnega jim kompromisa.

Po vsi **Avstriji** imeli bomo letos meseca avgusta in septembra vojaške vaje v največji meri. Vadili se bodo večji vojaški oddelki proti oddelku (Korps), v vsem, kar le vojak v vojski potrebuje, bodi si prostak ali general. Posebne važnosti so pa v takih slučajih „transportne kolone“ z živim, in na te se bo pri vajah posebno gledalo, da se bodo kolikor mogoče v pravem vojnem duhu vežbale. Kolikvega pomena so ravno kolone z živim v vojski za vojaka, menda ni potreba posebej na to opozorovati; zadosti naj bo, če rečemo, da lačen konj ne more dirjati, sestradan vojak se ne vojskovati. Vojska ima že sama na sebi toliko družih težav v svojem spremstvu, da mora zdrav človek precej vtrjen biti, ako jih hoče uspešno prenašati. Kaj pa še le lačen, in znabiti zraven še bolehen vojak! To so naši vojaški razumniki tudi sprevideali in zato bodo od letos nadalje vsako leto na jesen vaje z večimi vojaškimi oddelki. Poseben ozir se bo pa že med letom jemal na praktično vežbanje častnikov, kar se tiče dejanskega zemljestanstva; zlasti se bodo konjiški častniki na ta način spretno vežbali; kajti ravno kavalarija ima dandanes v vojski prevažno nalogo skrbeti za svestne novice in dostojno varnost po krajih, koder se kardela premikaja.

Poljaki so jeli Madjare posnemati. „Gazetta Narodova“ zahteva, da se na podlagi novega štatura za državne železnice v Galiciji ne sme noben uradnik namestiti, ki bi ne bil poljske narodnosti. Poljski klub, pravi „G. N.“ mora na to gledati, da se bodo vsi uradniki prestavili, ki niso Poljaki iz državnih železnic po Galiciji, venkaj. Tako se je tudi nadjati, da pri ravnateljstvih ne bodo nastavljali drugih uradnikov kakor Poljake, ker bi drugačno postopanje žalilo nove, ravnokar od cesarja potrjene postave.

Hrvaški deželni zbor bo menda 14. julija zopet za mesec dni svoje zasedanje opustil. Starčevićeva stranka imela je svoj glavni shod, ktere ga so se zlasti hrvaški Primorci Zagorci in Graničarji vdeležili. Iz Slavonije ni bilo nikogar, kakor iz Oseka neki odvetniški pisar. Na shodu so vsi Starčevićanski poslanci govorili in sklenilo se je tudi na dalje še ostati na stališču narodnega prava hrvaškega in na samostojnosti pri volitvah. Za bodoče volitve razdelili si bodo celo Hrvaško-Slavonsko v 24 okrajev in bodo med saboj za vsak okraj imenovali po jednega komisarja. Kandidatov pa mislijo postaviti 55, ktere naj bo volilni odbor določil in imenoval.

V čem obstoji večina sedanje **ogerske vladne stranke**? Iz nemadjarov! Le pogledjmo si zrcalo volilnega izvoda nekoliko bližje in takoj se bo resničnost naše trditve pokazala. Ob poslednjih volitvah, ob kterih so se po Ogerskem in Erdeljskem toliko tepli, kakor prej tri leta skupaj ne toliko, stopilo je 413 volilnih okrajev na volišče. Izmed teh je pa 91 slovanskih, t. j. 66 slovaško-slovenskih, 16 srbskih in 9 rusinskih; potem 51 rumunskih in 16 saksonskih, toraj skupno 158 okrajev, ki niso madjarski. Od teh si je vlada pridobila 123 sedežev in sicer 74 slovanskih (50 slovaško-slovenskih, 9 rusinskih in 15 srbskih) 45 rumunskih in 4 saksonske; opozicija pa 19 in sicer same slovanske, namreč: 16 slovaško-slovenskih, 1 srbskega, 2 rusinska; skupina zastopnikov narodnosti pa 16 sedežev. Ako bi Tisza pri svoji sicer veliki politični nadarjenosti spoznal pravi čas svojega obiskovanja, ter bi izključljivo se slovanskimi volilci pametno postopati hotel, se vé, da bi se moral pred vsem drugim svojemu talmi-liberalizmu popolnoma odpovedati, kajti taisti Slovane davi, namesto da bi jih podpiral, potem bi bilo prav veliko nade, da se njegova vlada še leta in leta ohrani; tako pa ne bo nič! Sploh se bodo pa konečno Tiszi vendar-le oči same od sebe odprle, da tako ne more biti, da bi se Slovani, ki prebivajo po 91 volilnih okrajih dušili, kakor so se do sedaj, le mogoče, da bo spregledal zanj nekoliko prepozen. Ogerski Slovani so naši bratje in imajo od Boga ravno tisto krepko, namreč silno velik kos potrpežljivosti kakor mi Slovenci. Ker je pa sploh znano, da se še železo obrabi, se zna zgoditi, da bo našim bratom enkrat potrpežljivost pošla in tedaj, ako se pridružijo Tiszni opoziciji, bo po njem!

Vnanje države.

Ozir na **srbsko parlamentarno gibanje** v poslednjih dneh vsakega več ali manj ospane. Vsakdo se bo vprašal primerjajoč delovanje lanske skupščine, ktera je Milanu toliko zoprna postala, da jo je razpustil in letošnje, ki je skoraj z navduše-

nostjo sprejela od vlade predlagan paragraf za paragrafom o povišanju davka za celih devet milijonov, kako je to mogoče? Ali se je mar narod kar čez noč spreobrnul? O kaj še, spreobrnil so ga Milanovi žandarji, ker so mu tiste voditelje, ki so ob takih priložnostih ugovarjali ter nasprotno glasovali, deloma polovili in po ječah potaknili, deloma pa prepodili na tuje, največ v sosedno Bolgarijo. V srbski skupščini letos ni bilo tistega dela poslancev, ki se mu opozicija pravi. In narod? Narod sam na sebi je že toliko trezen, da ne sili z glavo skozi zid, narod plačuje in molči. Kaj bo pa vsled tega, skoraj bi rekli vrtolomnega skoka, ki ga je kralj Milan v letošnji skupščini s povišanjem davka kar za devet milijonov h krati napravil, zanj in za njegov prestol in sploh za mlado kraljevino nastalo, si pač lahko mislimo. Le pomisliti je treba, da je inženir Pasić na Bolgarskem in z njim še mnogo drugih, ki so smrtni sovražniki sedanji Avstriji prijazni vladi, in da Bolgarska za Srbijo sedaj le ravno toliko mara, kakor za trn v peti, pa bo takoj ves položaj jasen kot beli dan!

V **iztočni Rumeliji** se bo izrek bivšega denarnega ministra Depretisa še najprej vresničil. Guverner Krestović je svoje pazno oko najpoprej obrnil na narodno gospodarstvo, ktero misli z državnim denarjem podpreti. Iz tega namena posodila je bolgarska narodna banka v Sređci (Sofiji) 60.000 funtov iztočno-rumeljski vladi, ktera bo s tem denarjem narodne založne banke založila. Takoj pri imenovanji Krestovića za rumeljskega guvernerja smo izrekli nado, da je iztočna Rumelija sedaj-le dobila moža, ki ji bo zopet kvišku pomagal in nismo se motili. Mož je domačin, pozna razmere in zato se jih je takoj na pravem koncu polotil. Povzdiga narodnega gospodarstva je prva podlaga blagostanja, kjer tega ni, gré vse pod nič. Kjer toraj ni toliko moči, da bi se iz njih samih zamoglo ono povzdigniti do višje stopnje, treba mu jih je po umetnem načinu pridobiti in to je v tem slučaju državno posojilo, kar je Krestović tudi sprevidel.

Kako pravična in strpljiva da je pruska vlada, kako spravedljivi da so Nemci nasproti Slovonom sploh, ktere bi najrajši potopili v žlici vode, kaže nam zadosti jasno, da na **Poznanskem živeči Slovani** niso zamogli že nič več prenašati krivice, ktere so se jim godile v pravnih zadevah po pruskih uradih. Blagi možje, v katerih se je zatiran poljski narod v srce smilil, sklenili so napraviti mu iz tega namena zavod, kjer si bo lahko vsakdo vsak dan brezplačno pravnega sveta poiskal, ako bo mislil, da se mu je kje kaka krivica zgodila. Zavod se bo pečal s pravnim zastopništvom svojih rojakov v političnih, narodnih in verskih zadevah, kajti v vseh treh godi se Poljakom na Poznanskem živečim po pruskih oblastnih velika krivica.

Marsikaka reč v **ruski politiki** se nam čudna zdi, posebne pozornosti vredna je pa resnica, da kedar se kaka novica iz tega velikanskega slovanskega carstva do nas pririje skozi ozke ali široke vrste raznih evropskih dnevnikov, vselej pride z Janovim obrazom. Danes se nam pokaže od ene, recimo od svoje pozitivne strani, jutri pa ravno od nasprotno, od negativne. Če so danes novine pisale: car Aleksander popotoval bo drugi mesec po Evropi, pisale bodo jutri prav zavestno: novica o popotovanji cara Aleksandra je — izmišljena; tretji dan zopet da, četrti da ne in tako se stvar nadalje plete, dokler se čitateljem že samim komedija preneuma ne zdi in se nihče več za njo ne briga. Ni še dolgo tega, da se je pisalo in tudi „Slovenec“ je opozoril svoje čitatele na to, da se misli Rusija Londonske konference gledé egiptovskih finane vdeležiti, ker ji je neki silno na tem ležeče, da si morda pri ti priložnosti priboruje prosto vožnjo skozi Bospor in Dardanele iz črnega v Marmara-morje in od ondod v egejsko vodovje. Kmalu na to so prišli zanikaveci in so na ves glas zatrobili: „Nič ne bo, nič! Rusija se za Egipt ravno toliko briga, kakor za lanski sneg.“ Sedaj se pa zopet čuje, da bo nekaj. Zadeva sama na sebi je pa taka-le: Ko se je misel sprožila o shodu egiptovske konference, da se bo ona tudi z administrativnimi in političnimi egiptovskimi zadevami pečala, tedaj je Rusija smatrala za svojo državljansko dolžnost, da se je vdeležila in svoj glas ondi povzdigne. Ko se je pa pozneje zvedelo, da razgovarjanje o politiki in administraciji gledé Egipta ne bo tolikošnje, kakor se je od začetka nameravalo in da se vrh tega Angleška še štiri leta ne misli iz Egipta umakniti, je pa Rusija sprevidel, da pri takojšnjih okoliščinah nima ondi ničesar opraviti, ter je odpovedala svojo sovedležitev za sedaj, nikakor pa ne za pozneje. Suec in Dardanele: te barantije Rusija ne bo z lepo opustila.

Vse evropske velesile brez izjeme, posebno pa tiste, ki so s Francosko v ožji zvezi in dotiki, ukazale so odmah vse, kar se jim je po do sedanjih skušnjah potrebno in umestno zdelo, da zabranijo pot **koleri** v svoje države. Če je košček črnogorske ali pa grške meje vreden ali ne, da se zaradi njega zbrejo evropski diplomatje na posvetovanje, kje naj bi se mejnik postavil, ne bomo presojevali, vestno bo pa kužna kolera, ki sedaj po južnem Francoskem ljudi pobira, vredna, da se pozornost vseh diplomatov na njo obrača. Ondi gré le za ozek košček zemlje, kteremu glavarju naj bi v bodočnosti pripadal, tukaj je odvisno od pravega trenutka blagostanje celih dežel kakor tudi posamičnih držav. Združena moč je tukaj na pravem mestu in vsaka

velevlast morala bi odposlati svoje izvedence, ki naj bi se v kakem mestu sešli, ter bi določili, kako naj bi se postopalo proti skupnemu sovražniku. Kar bi določili za veljavno in kar je zdravniška vednost v taci slučajih za veljavno potrdila, to naj bi se zapisalo v skupni zapisnik, iz ktere ga naj bi se sostavil pravilnik, ki naj bi bil za bodočnost mero-dajen. Življenje človekovo je vendar-le vsega truda vredno. V obče se pa velesilam mora priznati, da so storile posamič, kar se jim je storiti umestno in potrebno zdelo. Posebno strogo postopate v tem oziru Španjska in Italija, ki ste neposredni sosedi okužnega francoskega primorja. Naravnostni poštni promet je vstavljen, ker se mora vse, kar hoče iz Francoskega na Laško ali Španjsko, podvreči ostri kvarenteni, kjer ljudi opazujejo, reči pa prekadé. Nekoliko manj strogo postopala je že bolj oddaljena Grška, Belgija in Portugal. Še celó malomarne Turke dvignil je strah pred kolero, da so določili vsemu, kar iz Francoskega na Turško prihaja več-dnevno kvarenteno.

Razpor v **družini Bonaparte** je dosegel svoj vrhunec. Princ Jerome in njegov sin princ Viktor, kterih vsak bi se rad vsedel na zaprašen cesarski prestol francoski, se kregata in po časnikih obirata, kakor se je to že za časa prvega Napoleona v tej družini godilo. Napoleon prvi je namreč več ko enkrat svoje sorodnike moral posvariti, da naj „umazanega perila nikar pričo celega sveta ne razobešajo, temveč ga lepo doma operejo“. Prepir med očetom Jeromom in sinom Viktorjem, na ktera oba se bonapartisti z zaupanjem ozirajo, je toliko, da se je princ Viktor odločil sam za-se stanovati, kar mu bo sedaj pač prava igračka, ker je od nekd dobil na leto 40.000 frankov dohodkov. Odkod je ta denar, živ krst ne vé. Nekteri sodijo, da mu ga je določila bivša cesarica Evgenija, ki je sama brez otrok, kajti njen sin, Napoleon IV., padel je kot kadet v angleški službi v vojski proti Oulufakrom v južni Afriki. Drugi pa zopet pravijo, da je premoženje od tiste penzijske, ktero je princesa Klotilda princu Jeromu za njegove otroke določila in ktero je menda do sedaj princ Jerome sam za-se in za svoje namene porabil. Od te menda sedaj princ Viktor pripadajoč mu del vleče. Tretjim in med temi tudi nemškimi časnikom se pa sanja, da je ranjca avstrijske cesarice Marija Ana veliko svoto zapustila savojski kraljevi družini, in da princ Viktor sedaj iz te zapuščine vleče na leto 40.000 frankov. Najbolj smešna in naravnost neumna je gotovo poslednja trditev, da so jezuiti princu Viktorju preskrbeli na leto 40.000 frankov samo iz tega namena, da bi Napoleonoviče še bolj razdvojili, kakor so že do sedaj.

Španjski republikanci raztrosili so novico, se vé da zlagano da španjska država Kubo prodati misli in so zlagano novico celó v New-Yorških novinah „World“ tiskati dali. Proti tej laži se je izrazil španjski senat, rekoč da ni prav nič resničnega na tem, da senat že iz načela zmetuje vsak načrt, po kterem bi se nameravala ločitev otoka Kube od španjske dežele, in rajši največje žrtve prinaša, kakor pa da bi se ji odpovedala.

Izvirni dopisi.

V **Ljubljani**, 4. julija. Po vseh večjih mestih, kakor na Dunaji, v Gradcu, Trstu, itd. se posvetujejo zdravstvene komisije, kako bi se branili ti kužni, na Francoskem vladajoči boleznin in delajo priprave, ko bi se vtihotapila, za odstranjenje in omejenje grozne azijske kolere. V Trstu, pravijo, sta te dni že dva človeka na azijski kolero zbolela. V Ljubljani se pa menda še nič ne vé o ti bolezni. V Gradcu, ki je daleč preč od Trsta, delajo in se posvetujejo dan na dan zaradi te nalezljive bolezni. Toda tudi Ljubljančani nismo ravno med zadnjimi, kajti danes zbrala se je stalna zdravstvena komisija na posvetovanje, kaj bi bilo storiti, ako strašanski gost res na naše duri potrka. Nadjamo se z božjo pomočjo, da nam prizanese.

Iz **Pulja**, 3. julija. Pero mi je že zarujavelo, odkar sem ga bil poslednjič za vas pomočil v tinto in skrajni čas je že toraj, da Vam danes zopet nekoliko vrstic napišem. Kaj bi Vam pisal? kaj družega, kakor da se pripravljamo na slovesen sprejem, s kterim hočemo drugi teden presvitlega cesarja v našem pomorskem mestu sprejeti, ki se bo s cesarjevičem semkaj pripeljal v ponedeljek zjutraj. Od kolodvora pa do arzenala plapolalo bo toliko zastav, kar jih bomo le razobesiti zamogli, kajti Njegovo Veličanstvo podalo se bo iz kolodvora naravnost k arzenalu, kjer ga bodo pričakovali vojaci pešči, topničarji in pomorščaki. Po vojaškem pregledu ogledovale se bodo trdnjave, kterih je okoli Pulja vse gosto nasajenih. Potem se pa veliki ples na morji prične, za ktere ga se mornarji že cel teden vadijo, odkar so se iz Trsta povrnili. Okoli Fazane, pravijo, da se bodo neki najhujše dajali, ter mislijo

ondi svojo umetnost pokazati. Cesar zapusti Pulj 9. t. m. zvečer in bosta mesto in luka ob tej priliki sijajno razsvitljena. —n.

Domače novice.

(Knezoškofijskemu kapiteljskemu konzistoriju) je došlo že vradno naznanilo, da je preč. mil. gospod dr. Misja imenovan za kneza in škofa Ljubljanskega. „Wiener Zeitung“ je to imenovanje razglašala včeraj, vradna „Laibacher Zeitung“ pa danes.

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji): Č. g. Matija Prijatelj je 29. t. m. od preč. g. Dobrepolskega župnika prezentiran za faro Struge. Č. g. Leopold Lotrič gre zaradi bolezni začasno v pokoj.

(Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Baumann postal je provizor pri Devici Mariji v Pušavi.

(Čast, komur čast.) V včerajšnjem listu smo poročali, kako slovesen je bil sprevid ranjkega kanonika Fr. Kramarja, da so se ga vdeleževali tukajšnji viši gospodje vseh stanov, vzlasti duhovniki s proštom dr. Jarcem, s kanoniki, profesorji in dušnimi pastirji mestnimi; ali tudi z dežele jih je mnogo dospelo skazat mu poslednjo čast n. pr. iz Novega mesta preč. g. kanonik J. Hočevan, nekdanji kaplan Loški; iz Moravč častni kanonik in dekan Toman; iz Loke preč. g. dekan z vrlim mestnim županom kot deputacija; dekani iz Ribnice in Cirknice, iz Kamnika in Kranja, mnogo gospodov župnikov post. iz Lašič, z Dovjega, nunski g. Oče iz Loke, in veliko drugih gospodov prijateljev in častiteljev, ki so pokazali tako očitno, v kolikih čisljih bil jim je ranjki. Požarna straža iz Dolenje vasi, kjer je bil ranjki doma, počastila ga je z vencem.

(Požar.) Spet včeraj proti 10. uri zvečer je moralo nekje v Vodiški fari goreti. Požar je bil velik videti.

(Prvi občni zbor slovensko-delavskega pevskega društva „Slavec“) bode v nedeljo ob 2. uri popoldne v salonu g. Ferlinca (gostilnica „pri zvezdi“) z naslednjim dnevnim redom: 1. Sprejem in vplačevanje novih članov. 2. Nagovor predsedništva. 3. Društvene vesti sedanjega osnovalnega začasnega odbora. 4. Poročilo blagajnika. 5. Volitev novega odbora. 6. Razni nasveti. — Vse čast. občinstvo in prijatelje petja ter gg. člane vabi vsled zelo važnega dnevnega reda k prav obilnem vdeleževanju najuljudnejše odbor.

(Gosp. Radivoja Poznika), stavbenega pristava pri okrajnem glavarstvu v Kremsu, je ministerski predsednik grof Taaffe imenoval inženirjem za stavbeno službo na Niže-Avstrijskem. Gosp. Poznik je znani naš rojak, z dušo in telesom, ter vdan našemu narodu. Čestitamo!

(Sprejem društev in gostov) došlih k slavnosti blagoslovljenja zastave v dan 6. julija 1884 se ne bo vršilo v društvenih prostorih na Travniku, kakor je bilo to naznanjeno v vabilu, ampak v prostorih gostilne „pri Kateriniji“.

V Gorici, 3. julija 1884.

Odbor „Slov. bralno-podpornega društva.“ (Kresovi bodo goreli) po Slov. Štajarji na 4. julija, t. j. danes zvečer na čast slovanskima aposteljema sv. bratoma Cirilu in Metodu. Tako se nam od nekterih krajev poroča.

(Novo čitalnico) osnovali so v Cerovci in ima že 60 udov. Ni sicer mnogo, toda za začetek že nekaj! Le še več takih naj se osnuje, kajti berilo je kmetu dandanes ravno tako potrebno iz gospodarskega in političnega ozira, kakor vsakdanji kruh.

(Is Maribora) se nam poroča, da ondi zbrisujejo iz volilnih zapisnikov vdove posestnice, da se ne bodo zamogle osebno vdeležiti bodočih volitev, ki bodo meseca avgusta. Nadjamo se, da bodo slovenje-štajarski rodoljubi tukaj storili svojo dolžnost ter za to skrbeli, da pridejo pooblastila narodnjakom v roke.

(Slovstvo.) Ravnokar je izšla v gg. Kleinmayer v Bambergovi tiskarni slovenska knjiga z naslovom „Odkritje Amerike, prevedena in predelana po č. g. H. Majarju. Da je književnost s tem delcem jako povikšana, vé vsak lahko. Velja pa vezana 1 gold. 60 kr.

Druga knjižica, katero smo že v sredo v podlistku omenili, namreč „Kratek pregled bosanskega slovstva“ velja mehko vezana 40 kr.

(Vladika Josip Juraj Strossmayer) dal je nalog ravnateljstvu svojih grajščin, da mora vsa poslopja in v njih nahajajoče se premičnosti zavarovati pri banki „Slaviji“. Dotična pogodba, vsled ktere je vladikino ravnateljstvo plačalo banki čez 3000 gold. premije, sklenila se je te dni. Tudi je vladika s posebno okrožnico pozval vse župnike in župne oskrbnike, naj cerkve in druga cerkvena poslopja zavarujejo pri tem slovanskem zavodu. — Tako umé slavni mecén naš pomen gesla „Svoji k svojim!“ Naj bi ga posnemali vsi narodnjaki, kajti le tedaj bomo uspešno in vsestransko napredovali, kedar postanemo tudi v gmotnih ozirih neodvisni od tujega, sovražnega nam sveta.

(Pivo.) Od 1. septembra 1882 do 31. avgusta 1883 se je število pivovarn v Avstro-Ogrski državi sicer za 37 zmanjšalo in jih je delovalo tačas le 2094, piva pa se je zdatno več skuhalo, kot prejšnje leto. Skuhalo se je piva to stran Litve na kmetih 10.874.000 hektolitrov in v dachu podvrženih mestih 1.003.084 h., na Ogrskem 547.051 h., toraj skupaj 12.424.139 hektol. in za 281.746 hektol. več, kot leta 1881—1882. Nekoliko manj piva so skuhalo na Gornje-Avstrijskem in Moravskem. Največ piva je pripravila Češka in sicer 5.344.975 in Dolenje-Avstrijska 2.532.943 hek. Davk za pivo je znašal pri nas 21.803.865 gld. in na Ogerskem 1.117.913 gld., toraj skupaj 22.921.778 gld. Pri nas je stalo 272 in pri Ogrih 55 pivovarn brez dela. Čez mejo v našo državo se je pripeljalo 9294 h. (prejšnje leto 10.762 h.) in izpeljalo proti povračilu dacha pri nas 214.177 h. (več 17.845) in na Ogerskem 7494 h. (— 1552) piva. — Pri nas na Kranjskem so v prošlem letu v 9 pivovarnah skuhalo v Ljubljani 6792 in na kmetih 46.828, toraj skup 53.620 h. piva in za 1208 h. več, kot v tistem času prejšnjega leta.

Razne reči.

— Preč. g. Hugon Karlik, pripor v samostanu premonstratencov v Tepli na Češkem odlikovan je od presv. cesarja z viteškim križem Franc Josipovega reda.

— O koleri na Laškem, katero sta dva iz Francoskega tječaj bežeča delavca zanesla, se je zvedelo, da sta bila iz Saluzza na Pijemonteškem doma, kjer je eden tudi takoj umrl, drugi pa ozdravil.

— Iz Toulona pred kolero vse beži, kar ima količkaj še zdrave noge in dober želodec. Celo pometalci pe cestah pometali so metle po tleh in zbežali. Kolera se pa vže po Toulonski okolici razširja in ljudje cepajo kakor muhe v jeseni. Osem kilometrov od Pariza umrla sta na 1. julija dva za kolero. V Marseillu se je tudi jela širiti. Po noči 2. julija zbolelo je 5 oseb od kterih ste 2 umrli. Iz Toulona je v Marseille pribežalo 400 laških delavcev, ki so župana obsuli, naj jim za božjo voljo pomaga domov, ker se parniki in druge ladije branijo jih sprejemati; da, še celo za denar jih ne marajo. Marseilci se silno bojé, da jim bodo laški delalci tudi ondi po okolici kolero zatrosili, kakor so to po Toulonski okolici storili.

Telegrami.

Dunaj, 4. julija. Profesor na universi, Zsokke, izvoljen je za rektorja Dunajskega vseučilišča.

Marseille, 4. julija, ob 8 zvečer. Od pol dneva še ni nihče umrl.

Toulon, 4. julija. Včeraj imeli smo pet mrličev za kolero. Položaj se je nekoliko zboljšal.

London, 3. julija. Pravijo, da so vstaši premagali Debbah in 3000 vojakov in prebivalcev poklali.

Kahira, 4. julija. Govorica, da bi bili vstaši Debbah zmagali in po mestu klati jeli, se uradno zanika.

Tuji.

3. julija.

Pri **Mattič**: Vitez Oskar Stahl, zasebnik, z Dunaja. — Franc Hlavčak, c. k. uradnik, iz Trsta. — Schlepfer, trgovec, iz Trsta. — Globočnik, posestnik, s soprogo, iz Železnikov.

Pri **Stonu**: Reinhold Hummer, učitelj, z Dunaja. — Leopoldina Adamič, uradnikova soproga, iz Budapešta. — Franc Mraček, mestni uradnik, iz Brna. — Janez Kovačič, uradnik, s soprogo, iz Trsta. — Dr. Jožef Kenda, iz Vipave. Starič, zasebnik, iz Il. Bistrice. — Jožef Pleteršnik, železn. uradnik, iz Kranjske gore.

Pri **Tavčarji**: L. Götz, trg. potovalec, iz Frankobroda. — Nussa, lesni kupec, iz Trsta. — Pri **Virantu**: Janez Knoll, trgovec, iz Rudolfovega.

Eksekutivne dražbe.

14. julija, 1. e. džb. pos. Jože Peterlin iz Velike Slivice št. 18, 1370 gl. Lašiče. — 1. e. džb. pos. Helena Kolar iz Ljubljane.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

4. julija.

Papirna renta po 100 gld.	80 gl. 50 kr
Sreberna	81 " 40 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	102 " 45 "
Papirna renta, davka prosta	95 " 70 "
Akcije avstr.-ogerske banke	852 " — "
Kreditne akcije	160 gld. 299 " 80 "
London	121 " 90 "
Srebro	— " — "
Ces. cekini	5 " 76 "
Francoski napoleond.	9 " 67 1/2 "
Nemške marke	59 " 55 "

J. pl. Trnkóczy,

lekar „pri zlatem samorogu“,

priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem

Marijaceljske kapljice

za želodec,

MARIA-ZELLER
TROPFEN
NUR ECHT BEI
APOTHEKER TRNKOCZY
LAIBACH 1 STÜCK 20.

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodec in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urák, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodec, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezn na vrane, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 Steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 glod.

Svarilo! Opozorjamo, da se tiste istilute Marijaceljske kapljice dobivajo samo v lekarni pri „Samorogu“ zraven rotoža na Mestnem trgu v Ljubljani pri J. pl. Trnkóczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Schulzmarke.

Zahvala.

Gospodu J. pl. Trnkóczyju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinski bolezn na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je čudovit uspeh, da so se po kratki rabi tega zdravila oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednaki bolezn priporočam. Vaši blagorodnosti pa izrekam najprisrčnišo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Franc Jug,

(15) posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prane in pljučne bolečine; 1 stekl. 50 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatizna, vpliva oživljuje, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne krogljice,

c. k. priv.,

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpjenih udih, skazenem želodecu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom frišne dobivajo.

Naročila iz dežele izvrše se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.